

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden November 15-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Olasz Ország.

Elbámulva olvastunk a' *Gazette de Francében* (így szell Oktober 31-dik napján az ugyantsak Párisi *Journal-des-Depa-tes* nevű újság:) egy úgy mondatott Majlándi levelet, a' melyben ezek fordulnak elő: —

„Midőn Feldmarschal Gróf Bellegarde e' hónap' 17-dik napján itt Majlándban a' Della Scala nevű theátrumon lett volna, egyszer tsak kiáltani kezdtek néhányan a' föld' színén lévő nézők: Éljen Napoleon! — „Midőn a' harmadik felvonásnak vége felé ugyan ez a' kiáltás még nagyobb lármával elkezdődött volna, leszállt Gróf Bellegarde a' lozsiból az alatt lévőkhöz, 's tudokra adta nekik, hogy a' theátrum körül van vétetve katonasággal, és ha magok a' nézők önként haladéknélkül ki nem mutatják azokat, a' kik ezen támadásra czélzó kiáltozásnak az okai: tehát a' katonaság a' theátrumba ezennel bé fog lépni, és ki fogja találni, kik voltak a' láрма indítói. Erre a' nép azonnal maga kimutatott 9 személyeket, kik is fáklyák' világánál még azon estve agyon lövettettek. — Ugyan tsak ez a' levél (így folytatja szavait a' *Journal-des-Depa-tes*), négy napoknak előtte hozzánk is megérkezett, de mi ezt, gyanusnak teitzvén előttünk, fere-

vetettük, annyival is inkább, mint hogy tsak olyan híreket találtunk benne felmelegittetve lenni, mellyek már, jó részt tiz napoktól fogva szárnyoltak Párisban. Mi olvastuk az Oktober' 17, 18, 19, 20, 21, és 22-dik napjain, Majlándban kijött újságokat; de semmi nyomát nem találtuk azokban a' feljebb elő hozott történeteknek: eliesen azt olvastuk benne, hogy 18-dikán a' Della Scala' theátrum' szájában számos és fényes álortzas bál volt légyen, mellyen az Angliai Régens' felsége a' Wallisi Hertzegné, 's Feldmarschal Gróf Bellegarde is jelen voltak, 's a' hol a' leg jobb rend és legnagyobb ilendőség uralkodtak. A' Genuai, Turini, Florentziai 's egyéb újságokat is által nézegettük, a' mellyekben Majlándi tikkelyeket is találtunk, de annak, hogy ott e'féle dolgok történtek volna, semmi nyomát nem láttuk, és azt, hogy a' Della Scala' theátrumán e'féle támadásra czélzó beszédek fordultak volna elő, semmiből észre nem vehettük. Mind ezek tehát azt mutatják, hogy azok a' hírek, a' mellyek Párisban ezen tárgyrol szárnyaltak, tsupa fundamentom nélkül való költemények voltak légyen.

„Okosan és méltó meggondolással teszik Német újságíróink a' *Journal-des-Debates* nek ezen szavaira a' következő megjegy-

zést: — „Az ilyen cikkelyek, úgy mond, még annak a már fúndamentomostól semmivé tetetett részrehajlásnak kitesapkodásai, a' melly magát imittamott ilyen fátyollal takargatja, hogy gyengeségeit lapangathassa. Az üres szavak' orszaga elnyesett; a' népek a' tsendességet obajják: találtatnak ugyan valamint *Olasz* országban, úgy egyéb Európai országokban is egyegy olyanok, a' kik annak a' kevesebb részt boldogító 's a' nagyobb részt elnyomó Systemának semmivétetettése által, jövendőre nézve sok szép reménységtől megfosztattak, melyre nézve nem tetzik nekik a' tsendesség: de az is bizonyos más felől, hogy ha ezek a' magok szavaikat valahol hallatni mérészik is, milliók fognak egyszerre találtatni, a' kik őket hatalmasabb kiáltások által elhalgatják. Mem ok nélkül lehet tsudálkozni a' *Journal-des-Debatessal*, hogy Európában olyan írók lehetnek még ma is, a' kik könnyen hívó olvasóknak az e'fele könnyen megcozafoltatható cikkelyeket eleikbe táfolják, mint ez a' *Majlandi* is vala a' *Journal-de-Franceben*..”

A' *Korfú* ból *Velentzébe* érkezett levelekben olvassuk, hogy az oda való lakosok között meg most is valamely mozgásnak neme uralkodik. Mihelyest az a' bír fűleikbe ment, hogy az ő szigetjek talám a' *Málthai Rendnek* birtokává lehetne, egyszerre követséget küldöttek *Betsbe* a' *Congressusra*. A' mi ezt a' Rendet magát illeti, úgy hallik, hogy egészen a' *Congressus'* tettzésére bízta azt, hogy a' *Rendnek* jövendőbeli lakhelyét meghatározza. — A' mi pedig az ő vagyona't illeti, a' *Betsi Congressusra* beadott emlékeztető irásából a' jön-ki: hogy *Siciliában* és *Sardiniában* minden jövedelmét bíra, a' *Romai*, *Pármái*, és *Piarenzei* jöszágiba már vissza tetetett, *Cseh* országban pedig meg sem szűnt volt a' ma-

ga jövedelmeivel élni. A' *Velencei*, *Lombardiai*, *Pisai*, *Spanyol* orzzági, 's a' *Frantzia* országban még el nem idegenítő. dött, és *Portugalliában* egész épségben meglévő, jöszágainak visszazakapás a' felől, jó remenség által tápláltatik. *Angliát* oltsak közönséges segítettést kíván, *Máltáról* egészen halgat; hasonló módon fejezi-ki magát *Prussziára*, *Bavariára*, 's még másokra nézve is, *Svétziát* és *Dániát* tsak az ő régi ígéréteikre emlékezteti, mellyeket néki a' magok kereskedő hajóiknak a' *Középtengeren* való oltalmaztatásáért tettek volt.

Spanyol Ország.

A' *Párisi Gazette-de-Franceben* így írnak *Madridból* *Oktober'* 20-dik napján: —

„Juthat ezekbe olvasóinknak, hogy a' múlt *Junius'* vége felé a' *Valenciai* *Vice-Királyhoz* egy levél érkezett, mint látszott a' *Hadi* *Minister* aláírása alatt, melyben néki a' parantsóltatott, hogy azon tartománynak *Fő Kapitányát* *Gen. Eliót*, haladék nélkül fogassa-el, és minden törvényes megitéltetés nélkül lövesse agyon. Tűdjuk, hogy hasonló leveleket vettek volt az *Andalusiai* *Fő Tiztségek* is *Odonnell* és *Villavicenció* nevű *Generálisok* nak megölettetések eránt, és hogy tsak azoknak a' *Fő Tizsteknek*, kikhez ezek a' levelek intéztetve voltak, vigyázósága okozta, hogy azoknak célzása fűsthe ment, a' kik ezen költött parantsolatoknak koholói voltak. —

„Hosszas vizsgálódás után, melly azért tetetett, hogy ezen bűnösöket kitanúlni lehessen, kinyilatkoztatá mostanság az *Országlószék*, hogy a' *Hadi Cancellaria'* egygyik szakaszának igazgatója *Sevilla* *Ur* ellen, a' *Biztosság* a' maga vizsgálódását sok ideig nagy keménységgel folytatta légyen, azért, minthogy ezen úrnak írása igen hasonlít azoknak irásához, kik

ezóban forgó halálos parantsolatot készítették volt. Pedig végezetre kivilágosodott, hogy ez a' Tisztviselő egészen ártatlan legyen, 's Király ó Felsege megismervén az eránta való gyanunak igazságtalanságát, nem csak őtet magát vízszta tette hivatalába, hanem az idősebb fiának is ezer Frankból álló penziót rendelt. Ugy látszik, hogy ezen bűnösök soha ki nem fognak támlúttathatni, olyan nagy ravaszsgal intéztek valt el bűnös czélzásokat. —

Ferdinandus Király a' maga neve napján közönséges botsánatot hirdettetett Király mind azokra nézve, a' kik a' fogvagy az országokivül vannak, kivéve: az Isteni és Királyi Felségnak megbántóit, a' feltett czélzással való gyilkosokat, hamis pénzsinálókat, valamelly papi személynek meggyilkolóját, az égetőket, isten káromlókat, tolvajokat, íráshamisítőkat, az ítélőszékeknek ellentállókat, a' duellálókat, 's a' Státus' jövedelmének meghamisítóit. Kiterjed ez a' botsánat mind azokra, a' kik mint szökevények Spanyol országon kívül lévén, a' meg nem jelenésért megíteltettek, ha esztendő alatt azon ítélőszék előtt megjelenni, melly' eleibe citáltatva vannak, 's a' feljebb megnevezett bűnösök közzé nem tartoznak. —

„Hogy ó Felségének ez a' kegyelmes rendelése a' Május 30-dikán a' kivándorlott familiák ellen, 's későbbre a' Szabadkőművesek és nemzeti jószágoknak vásárlói ellen kiadatott rendelkezéseket is eltörlelé, nem merjük erőssíteni, mivelhogy az embereknek fogdosztatása most is folytattatik, sőt az ország' belső részein sok városok kívánnják, hogy engedtessek-meg nekik, hogy bizonyos személyeket, a' kik állók menedek helyeket kerestek, kergethessenek-el a' magok határaiktól.

A' Madridi újságban ilyen kerülő-írás jött-ki: — „Által-meg-által járattatván azon romlottságnak szemlélése által okozató keserűségtől, a' melly ezen hadako-

zásnak 's az ármádák' zabolátlansága által okoztatott rendetlenségeknek a' resúltátuma, parantsolom a' Spanyol országi és Indiai Érsekeknek, Püspököknek, 's egyéb fő Papoknak, hogy ezen tárgyra nézve, melly az én szívemet szomorúsággal es bánkodással tölti-el, botsásának pásztori leveleket a' magok megyéikhez. Parantsolom, hogy ezeket a' pásztori leveleket a' papok a' mise után közönségesen olvassák-fel, s' olyan prédikáziókat mondjanak, mellyek által a' népet a' maga kötelességeinek teljesítésére buzdítsák-fel, és mint hogy annak a' reformáziónak, mellyet én isten' segedelmével tökéletességre vinni remélek, a' nevelés leszen a' fundamentoma, tehát megkívánom, hogy a' papok ezen sürgetőleg rajta lögyenek; a' Vikáriusok el ne mulassák meginteni a' háznépes atyákat, hogy gyermekeiket templomba küldjék, hogy ott a' keresztény tudományra taníttassanak. Ennek a' tanításnak minden héten háromszor kell tartatni a' templomokban, és remélem, hogy a' hol Szerzetes Papság találtatik, ott ennek tagjai buzgósággal rajta lesznek ezen czélzásnak elő mozdittatásán, úgymint a' melynek az isten' legnagyobb dítsósége 's az én népemnek épületesülése a' célja. —

„Mind ezekhezképpest azt tartja meghatározott akaratom, hogy a' tiszteletre méltó Érsekek és Püspökök, Missionariusokat küldjenek-ki, még a' fő város sem vétetteten-ki, a' magok megyéikbe, és hogy mind ezek olly hamar végre hajtassanak, mind a' rosznak nagysága 's a' Státus' szükségei kívánják. —

„Én a' Király.

A' Párisi *Journal-des-Debates*ben ezen levél jött-ki, Burgósból Oktober 8-dikán: —

„Azok a' tudósítások, a' mellyeket *Madrid*ből veltünk, még most sem igen megnyugtatók. A' Közönséges tsendesség

ugyan még eddig meg nem zavartatott a fő városban, hanem azok a kemény eszközök, a mellyekkel ott a Szabadkőművesek, Liberálisok, Afrencesadósok, s egyéb e'félék ellen élnek, félelmes bizontalankodásokat okoznak. Olyan hírt repítettek széllyel Madridban, hogy Kuba szigetének fő városa Havana magát függetlennek lenni ki hirdette, hogy az ott lévő fegyveres seregek a lakosokkal égygyetértettek, és hogy Londonba követség küldtetett volna onnét, annak kieszközlésire, hogy a Nagy Britanniai Országlo'szék fógja pártját Kuba szigetének. De tsakugyan sokak vannak Madridban, a kik ezt a hírt költeménynek lenni erőssítik, és úgy ítélnék, hogy ezt tsak azok terjesztették légyen el, a kik a Spanyol országból elszökött s magokat Havannában megvont Kortéseknek barátjaik, s a kik gondolhatóképpen nem prédikálják a Spanyol országi mostani Országlo'szék eránt való engedelmességet. Mondják, hogy Hertzeg Don Carlos is nem soká ki fogna lépni a Ministeriumbol.

„Az is beszélik, hogy Generális Castannos elfogattatott légyen. —

„Két fegyveres Osztályok, a mellyek eddig Ó-Kastiliában fekűttek, parantsolatot kaptak, hogy Navarra és Arragonia felé induljanak útnak. —

A Madridi ujságszerént ilyen rendelkezésérkezett a Kastiliali Elölülőhöz: —

„Az Espesinado (Szurkos) nevezet alatt esmeretes Volontér vezér Don Juan Martin Diaz, meggyerte ő Felségétől, hogy ezen toldalék nevet (Szurkos) viselhesse mint tisztség-titulust, s maradékairis örökség szerént hagyhassa. Ez a kegyelem nem nagyon költséges a Státusnak, s azonközben kielégítésére szolgál egy katona önnön mageránt való szeretetének, a ki Spanyol ország szélveszei között formálta emberré magát, s egy falusi tsendes lakoshól Brigadéros Generalisságra emelkedett fel az ő Catholicus Felsége armádájánál.

Svédzia és Norvégia.

Norvégiának a dolga végképpen meghatározatott. A Diétán Oktober 20. dik napján voksolásra botsáttatván a kérdés, a jelen lévő 79 tagok közzül 74 tagok meghatározták 5 tagok ellen, hogy az Északi két Korona — Svédzia és Norvégia, tsatoltassanak össze. Tsak a volt még hátra, hogy a Svédzia által jóvallatott Constitutziónak némelly pontjai, nevezetesen a katonaságot s a hazafiuvá való léteit, a mi illeti, rendbe szedetnessenek, és XIII-dik Károly Svédziai és Norvégiai Királynak lenni kikiáltassék. Norvégia, szabad, független, és megoszlatatlan marad; Kristiániában egy Vice-Király vagy pedig fő Kormányozó fog lakni, hanem Vice-Király tsak a Koronaörökös vagy annak első szülött fia lehet. Mint a nemzetnek képviselői három Norvégusok fogják Stockholmban annak dolgait folytatni. A két országgal semmi pénz és fegyveres seregekbéli összeegyittetés nem fog történni; idegen seregek soha bé nem mehetnek Norvégiába, ha tsak annak védelmezésére nem; a várakban is tsak fele fog az őrző seregeknek Svédziaiakból állani.

Északi Amerika

Azon szántsándékkal való pusztításokra nézve, mellyekkel a hadakozó vezérek egymást Amerikában vádolják, ilyen levelezések jöttek a közönség eleibe: —

„Az Anglus Vice-Admirális Cochran e' levele, az Amerikai Státustitoknokhoz Monroe Urhoz; a Patuxent vizén a Tonnant hajórol, Augustus 18-dik napján: —

„Úr! A Kanadai Kormányozótól (Prevost úrtól) megkéréttéttvén, hogy a tengeren én is legyek segítségül neki azon gondolatlan pusztításoknak vissza tromfolásában, mellyeket az Egygyesült Státusoknak seregeik Felső Kanadában elkövettek: elmulaszthatatlan kötelességem hozza magával, hogy Kormányozónak

kívánságához képpent a' vezérlésem alatt lévő tengeri erőnek megparantsóljam, hogy a' tengerhez közel lévő minden városokat és kerületeket, mellyekhez hozzá férhetnek, rontsanak és pusztítsanak-el. —

„Reménlettem, hogy ez a' veszekedés előbb elfogna végződni, hogy sem kénytelennek kelleneennem olly eszközökhöz nyúlni, mellyek pallérozott hadakozásnak módjával nem égygyeznek-meg; és én csak bánkodással 's belső ellenkezéssel nyúlok is ehez a' Systemához. Mellyre nézve égygyeztettem igen örvendeztettem, az, ha az Égygyesült Státusok a' Felső Kanadaiak kárát vissza térítvén, 's arról, hogy ennek a' pusztító Systemának békét hagynak nyilatkoztatást adván-ki, nekem okot nyújtásának arra, hogy tett rendeléseimet megváltoztassam. —

„Cochrane Sándor.

A' Monroe Ur válasza, Cochrane Sándor Urhoz; Sept. 6-dik napján: —

„Ur! Nagy irtózással láttuk az Úr leveleleől, hogy azok a' pusztítások, mellyeket a' Britanniai erő minden pallérozott nemzetek' hadi szokásaikkal ellenkezőleg eleitől fogva gyakorlott, úgy adatik elő, mint visszatromfolás. Az Amerikai Státusok meghatározta volt még eleint, hogy a' mennyiben lehet az emberiséggel megégygyezhetőleg folytassák a' hadakozást: de bánatos szívvel vették észekbe nem soká, hogy az Urak Országglószéke éppen nem ezen emhér baráti lelek által vezéreltetik. Mind ezeket nem mondanók, ha történt dolgokat nem hozhatnánk elő meglizonnyításokra. Azokat a' szomorú kegyetlenségeket elő se' hozván, mellyeket az Anglus zsoldra felvett Indus vad emberek a' Raisin vizénél hozzájuk esett szegény hadi foglyokkal elkövettek, 's a' mellyet az Urak még máig is sem vétkes dolognak lenni ki nem hirdettek, sem jóvá nem tettek: az Úr' leveleiben előforduló pusztításokra nézve csak Marylandban Havre-de-Grace és Delawareben

Georg-Town nevű helységeket említém, a' hol a' Britannus seregek 1813 ban tavasszal pusztítottak. Ezeket a' Britannus seregek felprédálták 's felégették. Bámulással szemlélték lakosaink, hogy a' hadi törvények, mellyektől ők javaiknak megtartatását reménelették, a' Britannus seregek ellen nem oltalmazzák meg őket, 's a' többi.

„Közönséges épületeinknek (e'képpen folytatja alább szavait Monroe) Washingtonban a' mi fő városunkban történt felégettetése, ismét egy igen nagy megfontolásra méltó tselekedet. Az Európai újabb hadakozásokban, az egymás ellen leginkább felmérgeződött nemzetek között sem találjuk ennek példáját. Az utolsó tíz esztendőök alatt többször megtörtént Európában, hogy a' győzedelmesek a' főbb Hatalmasságoknak fő városait elfoglalták, de ilyen bánat sohol el nem követtek, ilyen mentegethetetlen pusztítást sohol nem tettek. Mészsze, igen meszsze vissza kell mennünk a' Historiában a' Barbarusok közé, ha ehez hasonlító példát akarunk találni. —

„A' mi Országglószékünk soha nem adott e'féle pusztításokra szabadságot, hatalmat. A' mi Felső Kanadában Neward nevű falunak felégettetését illeti, 's a' melly későbbre is történt, mint az Urak pusztításai, nem boszúállásból esett; ez a' falu éppen mellette volt György várának, mellyet mi vittünk, 's annak felégettetését maga a' várbán lévő Anglus Kommendáns is szükségesnek lenni találta réánk nézve. Azonban tsakugyan még ennek a' falunak felégettetését sem hagyta helybe az Amerikai Országglószék, valamint színtén a' Longpointi égettést sem, a' mellyért még hadi ítélőszék eleibe is állítatott az a' tisz, a' ki ott közel vezérekedett. A' Szent David beli egéssét, pedig e' tsak a' nátra macadózó katonák által okoztatott, elvesztette hivatalát a' Kom-

mendáns, azért, hogy nem volt olly vigyázattal, mint hivatala kívánta volna, 's a' többi. Az Amerikai Előbülő állandóul meghatározta, hogy sem vizen sem szárazon nem fog egy Amerikai vezérnek is parancsolatot adni arra, hogy pusztitasson, 's hogy azt a' Systemát, melyet az Angliai Országlovszék felvett, kövesse.

Német Ország.

Dresda mellett azon a' helyen, a' hol Generális Moreau, a' Regnitz és a' Dresdai nagy kert között, a' múlt esztendőben elesett, mostanában egy emlékeztető oszlopot állítanak fel, egy legkisebb tisztség nélkül való sisakkal, 's ezen együgyű felirással: Moreau.

Dresda városa a' kvártélylaistrom szerint, az utóbbi hadakozás alatt a' folyó 1814-dik esztendő Juliusának végéig, egy-egy katonának a' tartását 24 óráig számlálván, kileutz millió katonának adott enni.

Egy Würtzburgi falunak a' Birája a' múlt Oktober' 18-dik napjának ünnepeére, vas kereszt formájú pogácsákat sütetett, és osztott ki a' gyermekeknek.

A' Lipsiai Univerzitásról azt írják, hogy szépen virágozik; a' tanulók' száma 15 és 16 száz között van. Ezeknek abban áll mostani közönségesebb időöltése, hogy annak a' nagy ütközetnek helyére jár. naki ki, a' hol német országnak megtartatása volt a' feltett 's meg is nyert jutalom.

Egyes Dolgok.

Brünnből azt írják, hogy Konstantinus Orosz Nagy Hertzeg e' hónap' 10-dikén reggeli 2 órakor ott utazott által;

érkezését 101 ágyúlövés jelentette; 's a' vendégfogadó háznál, a' hova kevéssé bészálott, egy Grandios Kompánia által tiszteltetett.

Nápoly. — A' Nápolyi újság egy időtől fogva tele van azon szerentséltető irásokkal, melyek a' Királyhoz az ő neve' napjának köszöntésére, az Ország-nak minden részeiről érkeznek a' fegyveres seregektől, 's a' melyek által ezek a' Királyt a' magok hűségek felől bizonyossá teszik.

Roma. — Pápa 6 Szentsege egy időtől fogva a' maga Castel-Grandolfói Majorjába vette lakását; onnét jár-be némelykor a' fő városba istentiszteletre, 's lábainak a' papok által való tsokoltatására.

Béts. — A' múlt ejjel Kamrás (magános) bál volt az Udvarnál.

Az a' Caroussel, 's az azt követő állortás bál, a' mely hólnapra való határozatva, holnaputánra, tsötörtökre, halasztott. —

Bétsből olyan rendelés érkezett (az Alsó Albisi levelek szerint) az Altonában lévő Dánus Biztossághoz, a' mely a' Holsatziában fokvó Orosz armáda' tartatására ügyel, hogy az Orosz Császár 6 Felsege parancsolatjára már most az Orosz seregek ezen tartómant oda fogják haldék nélkül hagyni, kivéven 6000 embert. — Reménség van, hogy a' még hátra maradó 6000 emberek is azonnal vissza fognak indulni az Orosz Birodalom felé, mi helyest az a' tudósítás megérkezik Bétsbe, hogy Keresztely Dániai Princz Norvégiát oda hagyta.

Nov. 12-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 257 forintot Vált-tzedulában. Egy Cs. aranyért 11 forintot 36 1/2 krt.